

Anteeksipyyntö lapsen oikeuksien päivänä 20.11.2016
Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Tilaisuudessa puhuttu puhe

Arvoisa yleisö, naiset ja miehet

Kiitos siitä että teidän ansiostanne tämä tilaisuus on järjestetty. Kiitos siitä, että te olette halunneet omalla esimerkillänne jakaa elämäntarinalle tavalla, jossa on ollut vähintäänkin toive, mutta myös usko ja luottamus siihen että asiat voivat muuttua. Seison täällä edessänne riisuttuna. Kaikki se mitä minun pitäisi sanoa ja pitää sanoa on jo sanottu. Useamman kerran. Tiedän, että symboleilla on merkitystä. Tiedän, että esimerkeillä on merkitystä. Te kaikki, jotka olette osallistuneet sen tämän työn mahdollistamiseen, jonka yksi etappi on tänään, te olette olleet esimerkkejä. Symboleilla ja esimerkeillä on merkitystä.

Meillä jokaisella on yksi ja ainoa elämä. Veikko Lavi on pukenut ihmiselämän mm. seuraavilla sanoilla *"Jokainen ihminen on laulun arvoinen, jokainen elämä on tärkeä. Jokainen ihminen vain elää hetken sen, sen minkä kohtalo on hänelle määräävä."* Tuo kohtalo on joskus julma. Se on joskus jotain sellaista, jota ihmisjärki ei ymmärrä. Jotain sellaista, jota ei voi eikä edes kannata yrittää selittää.

Kiitos Maria [Guzenina] sinulle. Kiitos Maria sinulle siitä, että mahdollistit niitten sanojen, jotka ovat olleet vaimennettuja, jotka ovat olleet piilossa, niitten sanojen julkitulon. Poliitikassa, päätöksenteossa joudutaan tekemään ratkaisuja. Päätökset ovat usein pykälää, kirjaimia, numeroita. Mutta kaiken tuon takana on aina ääni, puhe, puhe joka muuttuu teoiksi. Kiitos Maria että olet mahdollistanut omalla työlläsi sen, että vaiettu on muuttunut äänen muotoon.

Kiitos teille kaikille jotka olette osallistuneet tähän tutkimustyöhön. Te olette olleet niitä rohkeita, jotka olette halunneet kertoa sen mitä te olette kokeneet. Olen saanut viime päivinä, viime kuukausina, paljon palautetta. Palautetta jota olen rivi riviltä ja sana sanalta lukenut. Tuo palaute kertoo siitä, että oma viesti on koettu niin tärkeäksi että on, ja sanon että jopa uskallettu, ministerille asti se suoraan saattaa. Kiitos tästä palautteesta.

Kiitos tästä juhlasta kaikille teille jotka olette osaltanne olleet rakentamassa tätä hetkeä. Kiitos Mikko Harju laulun sanoista, sanoista joissa oli läsnä rakkaus ja huolenpito. Kiitos professori Pirkko Markkola niin henkilökohtaisesta panoksesta kun tutkijaryhmälle siitä, että meillä on tieteellisestä näkökulmasta korkeatasoinen tutkimustyö. Tutkimustyö, joka antaa omalta osaltaan osviittaa sille lastensuojelutyön kehittämiseksi jota paraikaa ollaan eteenpäin viemässä.

Toni Mäkinen. Olet luonut minulle paineet. Kiitos siitä. Ymmärrän aina vaan paremmin miksi olet jo etukäteen sanonut julkisuuteen sen mitä olet sanonut. Odotan vastaustasi. Mutta ymmärrän tuon oman lapsuutesi ja nuoruutesi avaamisen kautta entistäkin paremmin mitä tarkoitat sillä että *"onko sydän mukana"*. Meillä on elämässämme itse kullakin erilaisia rooleja ja erilaisia tehtäviä. Mutta se, että onko sydän mukana. Kyllä sen aistii ja kokee. Mitä kovempi paikka, sen alastomampi ja riisutumpi olo on. Ja se sekä näkyy että kuuluu, onko sydän mukana.

Maria-Kaisa Aulan puheenvuoro tässä tilaisuudessa on osa kokonaisuutta, jonka tehtävänä oli kertoa mitä yritetään tehdä, jotta se mitä on tapahtunut, ei enää koskaan toistuisi. Voin sanoa että ministerinä minulla on kovat odotukset. Mutta se mitä odotuksia minulla on, se on vähempimerkityksistä. Suomalaiset lapset ja nuoret ansaitsevat parempaa. Niitten resurssien puitteissa jotka meillä käytössämme on.

Kiitos Anni, Niina, Minna, Helena, Pipsa ja Sami. Totesin kolmannen teistä puheenvuoroa käyttäessänne vieressäni istuneelle rouvalle, että eihän minulle jää enää mitään puhuttavaa. Te puette, puitte osaltanne sanoiksi sitä mistä tässä kaikessa on kysymys.

Sinikka Sokka: taiteilija, ammattitaito ja osaaminen. Kiitos siitä, että se on tässä tilaisuudessa läsnä.

Hyvät kuulijat,

Lastensuojelun menneisyyttä koskeva tutkimusraportti kokosi meidät yhteiskuntana mukaan matkalle. Matkalle, jonka tähänastinen tila on ollut hiljaisuus. Hiljaisuus on ympäröinyt niitä asioita, jotka ovat nyt tekstin muodossa. Kyse on matkasta jossa päämäärä pitää olla selkeä jotta sinne voidaan päästä. Hiljaisuudella matka ei paljon taitu. Hiljaisuus on ihan liian usein totuuden vastakohta. Hiljaisuus vaientaa tapahtuneet vääryydet, se kätkee kärsimyksen ja peittää väärintekijöiden jäljet.

Suomalaisessa lastensuojelussa hiljaisuuden aika pitää olla ohi. Lasta on kuultava. Tämän tilaisuuden historiajälki ulottuu vuoteen 1937. Omalta osaltani historiajälki lastensuojeluun on vuosilta 2006–2007, jolloin silloinen peruspalveluministeri esitteli eduskunnalle uuden lastensuojelulain, joka on ollut voimassa vuodesta 2008 lähtien. Laissa jossa on aina korjaamisen varaa. Laissa on yksi ydin ja se on se että lasta on kuultava. Jokainen tarina, jokainen viesti pitää kyetä ottamaan vakavasti.

Me seisomme yhteiskuntana rujojenkin tosiasioiden, sellaisen totuuden äärellä josta ei voi, eikä pidäkään voida kääntää katsettaan pois. Kukaan ei voi sanoa, että näitä kärsimyksiä ja vääryyksiä, joita te olette kohdanneet, ettei niitä olisi tapahtunut. Aivan liian pitkä hiljaisuuden kausi on päättynyt. Meidän on kyettävä menemään eteenpäin.

Totuuden jälkeen yhteiskunnan - valtion, sen instituutioiden, poliittisten päättäjien, meidän kaikkien - velvollisuutena on kohdata teidät, joilla on jokaisella se oma ainutlaatuinen elämäne ja tarinanne mukanaan. Kohdata teidät, joilla on kärsimystä, pelkoa ja väkivaltaa taustallanne.

Teidän äänenne on läsnä. Yksi teistä on sanonut toivovansa ”*tämä asia saisi joskus edes jonkunlaisen selityksen ja päätepisteen, vaikkei ikäviä muistoja voikaan poistaa*”. Tämän kaltaiseen päätepisteeseen te kaikki olette oikeutettuja. Jokainen lapsi ansaitsee saada osakseen huolenpidon, suojelun ja toisen ihmisen välittämisen ja rakkauden. Menneisyyden tapahtumat ovat toki aina sidoksissa aikaansa, mutta ei se voi tarkoittaa sitä että ne pyyhkiytyisivät tai pyyhittäisiin pois. Te olette kokeneet nöyryyttämistä, alistamista, pilkkaamista. Tämä tarkoittaa sitä, että yhteiskunta on epäonnistunut.

Arvoisa yleisö,

Lastensuojelun menneisyyttä koskevaa selvitystä varten haastateltujen äänet, ne haastateltujen äänet joilla palattiin oman lapsuuden kipeimpiin hetkiin, ovat jättäneet minuunkin pysyvän jäljen. Vaikkei sillä miltä minusta juuri nyt tuntuu ole varmaankaan kovin suurta merkitystä, voin sanoa että totesin kun läksin kotoa ”tämä on tähän mennessä työurani, työhistoriani rankin päivä”. Lapsen oikeuksien päivä. Jokainen lyhytkin sitaatti sisältää suuren ja syvän tarinan. Osan elämää. Viestejä, tekstejä, kirjeitä piti lukea rivi kerrallaan. Tekstit, palautteet laittavat hiljaiseksi. Raportti, joka on tutkimustyön pohjalta syntynyt sukeltaa syvälle ihmismielen pimeimpiinkin nurkkiin ja sanoittaa pahuutta, tekoja jotka ovat epäinhimillisiä, lapsen silmin nähtynä. ”*Voiko ihminen todella tehdä näin toiselle ihmiselle*”, olen kysynyt tätä itseltäni viime viikkojenkin aikana.

Annan suuren arvon jokaiselle oman kertomuksensa avanneelle, kaltoin kohtelua kokeneelle vuosikymmenten varrella. Tänään pitää ymmärtää heitäkin, jotka eivät vieläköön pysty puhumaan. Jotka eivät vieläköön ole riittävän rohkeita kertomaan omista kokemuksistaan. Toivottavasti nyt haastatellut, nyt itsensä avanneet ja avautuneet, omista kokemuksistaan avautuneet voivat olla rohkaisijoita niille, jotka eivät ole vielä omaa tarinaansa kysyneet kertomaan.

Arvoisat kuulijat,

Monet teistä ovat lähestyneet minua. Olen saamastani palautteesta kiitollinen. Tänään seison edessänne ja haluan kerto teille, että viestinne on kuultu. Pitkä hiljaisuuden aika on ohi. Yhteiskuntana me kannamme vastuun siitä, mitä teille on tapahtunut. Perhe- ja peruspalveluministerinä, Suomen valtion ja yhteiskunnan puolesta kaikille lastensuojelun sijaishuollossa kaltoinkohdelluille syvä, vilpitön anteeksipyyntö. Anteeksi.

Jokainen lapsi ja nuori on oikeutettu turvaan, huolenpitoon, arvostukseen ja rakkauteen. Teidän kohdallanne nämä oikeudet eivät ole toteutuneet. Teidän hätänne, huolenne ja surunne, sitä ei ole kuultu tai mikä vielä pahempaa, ei ole uskottu. Valvontakin on pettänyt. Ei ole ollut tarpeeksi rohkeita, viisaita aikuisia, jotka olisivat astuneet hyvän puolelle. Teitä on kohdeltu syvästi loukkaavasti ja vahingoittavasti.

On kyse suomalaisen yhteiskunnan häpeästä ja epäonnistumisesta.

Ärade åhörare,

Många av er har kontaktat mig kring denna fråga, och det är jag ytterst tacksam för. I dag står jag här inför er och vill säga er att vi har hört ert budskap. Den långa tystnaden är nu över. Som samhälle bär vi vårt ansvar för det som ni har fått utstå. I egenskap av familje- och omsorgsminister vill jag på den finska statens och det finländska samhällets vägnar framföra min djupa och uppriktiga ursäkt till alla dem som utsatts för vanvård när de varit placerade inom barnskyddets vård utom hemmet.

Arvoisa yleisö, naiset ja miehet

Tänään on jo kysytty miten tästä eteenpäin? Miten matka jatkuu? Meillä on ja tulee olemaan lainsäädäntö, jossa on tarkastamisen ja tarkistelun varaa. Meillä käytetään euroja, henkilöresursseja merkittävä määrä lastensuojeluun. On käytetty ja tullaan käyttämään.

Meillä on paljon puhuttuja, toimivia ja hyviä käytäntöjä joita yritetään Maria-Kaisa Aulan ohjausryhmän johdolla viedä toiminnan, käytännön tasolle. Yksikään laki, yksikään euro, yksikään organisaatiokaavio tai toimenpidekokonaisuus ei ole totta, elleimme me ihmiset välitä toinen toisistamme, huolehdi toinen toisistamme ja kulje sillä yhteisellä matkalla, joka meillä kullakin on. Ja mikä tärkeintä, ja erityisesti lasten kohdalla, on se, että me kuulemme ja kuuntelemme mitä lapsillamme on sanottavaa. Valtiolla on tässä oma roolinsa, maan hallituksella oma roolinsa ja vastuunsa. Jokaisella lastensuojelun piirissä työskentelevällä on oma tehtävänsä muistaa muistuttaa ja huolehtia siitä että meillä on aikaa, me välitämme, me olemme mukana.

Kun rakennamme lastensuojelun tulevaisuutta, on yksi tärkeimmistä tehtävistä se, että lapsen ääntä varmasti kuullaan. On varmistettava, että kokemukset ja pienetkin asiat, kuten se legon päälle astuminen, että sille on aikaa käsitellä sitä ja purkaa niitä lapsen omia tunteja. Vain täten me mahdollistamme sen parhaalla tavalla ettei kaltoinkohtelu lastensuojelussa enää toistuisi ja toteutuisi.

"Jokainen ihminen on laulun arvoinen, jokainen elämä on tärkeä". Jokainen viesti joka mahdollistaa sen että muutos voi tapahtua, on tärkeä. Lapsen oikeuksien toteutuminen on meidän aikuisten asia, meidän on siitä huolehdittava. Meidän on opittava virheistämme, myönnettävä ne, puhuttava niistä ääneen ja tehtävä muutoksia matkalla eteenpäin. Meidän on voitava varmistaa, ettei näin kävisi enää koskaan.